

Ђурђија
БОРОВЊАК

ПРОЈЕКАТ ЗА ЗГРАДУ ФИНАНСИЈСКИХ НАДЛЕШТАВА У ЧАЧКУ

УДК: 725(497.11)(083.94)

Апстракт: Пројекат за зграду Финансијских надлештава у Чачку израђен је по плановима архитекте Јованке Бончић-Катеринић која, као четврта жена са дипломом архитекте у српској средини и прва са дипломом архитекте на Универзитету у Дармштату, заузима посебно место у историји српске међуратне архитектуре. Вишеструки значај овог пројекта огледа се првенствено у његовој, за ту прилику, посебној изради, што га у оквиру овог типа грађевина издваја од мноштва типски пројектованих за смештај пореске, катастарске и финансијске управе. Будући да градитељски опус архитекте Јованке Бончић-Катеринић није у потпуности истражен такође представља и значајан прилог његовом употпуњавању, посебно осветљавајући познији период њене пројектантске праксе.

Кључне речи: Чачак, Финансијска надлештва, Јованка Бончић-Катеринић, модернизам у архитектури

Пројекат за зграду Финансијских надлештава у Чачку потписала је архитект Јованка Бончић-Катеринић. Несумњиво значајан за архитектонску историју самог града, овај пројекат се намеће и као драгоцен податак у осветљавању слабије познатог пројектантског опуса ове значајне жене архитекте која је живела и радила у периоду најплоднијег деловања и развоја српске архитектуре новијег доба. Животу и раду ове изузетне српске градитељке припада посебно место у домаћој историографији. И поред истраживања¹, питање њеног архитектонског опуса, прецизан број пројеката, њихово извођење, архитектонски израз и коначни удео у српској архитектури новијег доба још увек је отворено.

У историји српске архитектуре име Јованке Бончић-Катеринић везује се за једну од најзанимљивијих животних и радних биографија. Припадајући самом врху интелектуалне елите свог времена, истиче се као прва жена у српској историји која је студије архитектуре завршила на мушкој Високој школи у Дармштату (Немачка), чиме је уједно постала и прва жена која је

1 Д. Ђурић-Замоло, *Грађа за проучавање дела жена архитеката са Београдског универзитета генерације 1896–1940. године*, (за штампу приредио и предговор и поговор написао Александар Кадијевић), ПИНСУС, Записи 5, Београд, 1966, 19-21, 79; З. Маневић, *Лексикон српских архитеката XIX и XX века*, Београд, 1999, 92; Д. Маскарели, *О делатности архитекте Јованке-Бончић Катеринић*, Лесковачки зборник XLIII, Лесковац, 2003, 217-222; D. Maskareli, *Arhitektonski opus Jovanke Bončić-Katerinić*, DaNS 47, Novi Sad, 2004, 54-55.

стекла диплому архитекте на том Универзитету. У српској средини су се пре ње са дипломом архитекте истицале само три жене: Јелисавета Начић, Ангелина Нешић и Видосава Николић, рођена Миловановић.

Значајне податке о животу и раду Јованке Бончић-Катеринић прикупила је др Дивна Ђурић-Замоло. Радећи на вишедеценијској студији о женама архитектама са Београдског универзитета у периоду 1896–1940. године, педантно је бележила и сакупљала све неистражене и слабо познате детаље из њихових живота и професионалне делатности. Крајњу анализу и коначни исход овог обимног и драгоценог истраживачког рада др Дивне Ђурић-Замоло прекинула је њена смрт. Грађу је касније сакупио и за штампу и издавање приредио др Александар Кадијевић.² Из биографије Јованке Бончић-Катеринић сазнајемо да је рођена 1887. у Нишу, као ћерка Михаила Поповића Бончића, саветника Касационог суда из Београда. Основну школу похађала је у Пожаревцу и Врању где јој је отац радио као адвокат и председник Окружног суда, а потом и као начелник. Гимназију је такође уписала у Врању, али је 1905. дипломирала у Трећој београдској гимназији и исте године се уписала на Архитектонски одсек Београдског универзитета. На крају четврте године студија, као државни стипендиста одлази на студије архитектуре у Немачку, на Високу Техничку школу у Дармштату, која је те године први пут уписивала девојке на редовне студије.³ Јованка Бончић и још три студенткиње биле су једине девојке међу 1.047 студената Дармштадтског универзитета.⁴ После седам семестара студија и положеног дипломског испита 18. јула 1913. године, постала је прва девојка која је стекла звање архитекте на овом Универзитету.⁵ Овај податак остаће заувек забележен у Споменици Високе Техничке школе у Дармштату, а вест о дипломирању младе Српкиње са звањем архитекте изазвала је праву сензацију у немачкој штампи. Берлински *Illustrierte Zeitung* објавио је на целој насловној страни слику са младим дипломцима међу којима у средини седи само једна девојка са букетом цвећа – Јованка Бончић. Текстови са њеном сликом изашли су и у часописима *Welt und Haus* и *Sonntagzeitung für deutsches Haus*.⁶ По повратку са иностраних студија одмах се запослила у Министарству грађевина где је радила само годину дана, јер већ током 1914. одлази у Русију и удаје се за Андрију Катеринића кога је као студента архитектуре упознала у Дармштату. Живели су у Петрограду, Риги, Москви, Козељеву, Кијеву, Могилџов-Падолском

2 | Д. Ђурић-Замоло, н. д.

3 | Љ. Трговчевић, *Планирана елита, О студентима из Србије на европским универзитетима у 19. веку*, Београд, 2003, 200, 260, 291. (Захваљујући марљивом вишегодишњем истраживању Љубинке Трговчевић у страним архивима, данас су нам позната сва имена и тачан број питомаца Краљевине Србије у периоду 1882–1914. године, као и комплетне листе српских студената са универзитета у Минхену, Хајделбергу, Цириху, Лозани и Берлину).

4 | Исто, 200.

5 | Исто.

6 | Исто, 206; Д. Ђурић-Замоло, н. д., 21.

и у Бирзули код Одесе, али се под налетом крваве бољшевичке револуције 1922. године враћају у Краљевину Југославију, која је том немилком приликом пригрлила велики број руске емигрантске интелектуалне елите. Поново се запослила у Архитектонском одељењу Министарства грађевина. Радилa је у соби са архитектама Даницом Којић, Душаном Манојловићем, Војином Симићем, Чедомиром Глишићем, Даницом Христић, Браниславом Којићем и помоћним цртачима одељења. Старешина одељења био је искусни архитекта Николај Краснов, емигрант из царске Русије.⁷ Била је део старијег и уважаваног кадра, заједно са својим колегама Димитријем М. Леком, Павлом Илкићем, Александром Јанковићем и Радом Миливојевић. Њено име се налазило и међу редовним члановима Клуба архитектата.⁸

Најранији пројекат који је извела у Министарству грађевина био је пројекат зграде поште и телеграфа у Обреновцу који је израдила 1914. године, пред сам одлазак из земље. Повратком из Русије, као већ искусан архитект школован у иностранству, заузима значајно место у Архитектонском одељењу Министарства грађевина које је у Краљевини Југославији представљало највећи државни пројектантски биро у коме су била сабрана елитна имена српске међуратне архитектуре. Њима је била поверавана израда најзначајнијих пројеката. Први задатак који је добила по повратку у отаџбину била је реконструкција дома „Анкера”. Затим је уследила израда пројеката за основне школе, за чијом је изградњом и била највећа потреба и које су подизане широм Краљевине. Од школских објеката пројектовала је и Женску учитељску школу у Београду над чијом је изградњом водила и надзор, а по њеним плановима изведена је и адаптација зграде гимназије у Смедереву. Као репрезентативни издвајају се и радови на пројекту за довршење кур-салона и блатног купатила у Бањи Ковиљачи, које је изводила у тимском раду са архитектама Миланом Минићем и Николајем Красновим.⁹ Још један резултат тимског пројектовања била је победа на конкурс за Банске дворе у Бањалуци, који је расписан 1930. године у оквиру интензивне изградње Бањалуке као центра Врбаске бановине. Планове за Бански двор и палату Врбаске бановине израдила је у сарадњи са архитектама Јованом Ранковићем, Анђелијом Павловић и Андрејом Катаринићем.¹⁰ Познато је да је пројектовала и болницу у Деспотовцу. Последње

- 7 | Б. Којић, *Биографија Данице Б. Којић*, Архив САНУ, Историјска збирка бр. 14380, Београд, 1976.
- 8 | Б. Којић, *Друштвени услови развита архитектонске струке у Београду 1920–1940. године*, Београд, 1979, 80, 260.
- 9 | А. Кадијевић, С. Марковић, *Милан Минић архитект и сликар*, Пријепоље, 2003, 35, 37, 38.
- 10 | Б. Којић, *Друштвени услови...*, 254; Д. Ђурић-Замоло, *нав. дело*, 20; А. Кадијевић, *Један век тражења националног стила у српској архитектури (средина XIX-средина XX века)*, Београд 1997, 177; Б. Којић, *Естетика архитектуре академизма (XIX-XX век)*, Београд, 2005, 371.

године рада у Министарству грађевина обележиле су пројектовање и надзор над изградњом зграде Ветеринарског факултета у Београду, а била је задужена и за вођење радова на изградњи Правног факултета.¹¹ У овом периоду израдила је и пројект за зграду Финансијских надлештава у Чачку. У пролеће 1944. године служба је одводи у Пертовац на Млави, где је дочекала и ослобођење. После рата рад је наставила у Министарству грађевина, када је убрзо и пензионисана 1945. године.

За предан и марљив дугогодишњи стваралачки рад одликована је орденом Светог Саве V реда 1928, и орденом Југословенске круне V реда 1938. године.

План зграде за Финансијска надлештва у Чачку који је потписала Јованка Бончић-Катеринић чува се у збирци планова фонда Министарства грађевина Краљевине Југославије.¹² Није извесно да ли је пројекат икада реализован, као што се не може са сигурношћу утврдити ни када је наручен. На месту шефа одсека који одобрава пројекат потписан је архитект Јездимир Денић. Из биографије архитекте Денића, који је на функцију шефа одсека за зграде постављен 1941. године као саветник IV положајне групе првог степена на место архитекте Милице Крстић која те године одлази у пензију, сазнајемо да је Јованка Бончић-Катеринић овај пројекат највероватније израдила у том периоду. Пројекат је наручило Министарство финансија које је током 1939. године издало наређење да све бановинске финансијске дирекције понаособ поднесу извештаје са списковима места у којима је неопходно подизање објеката за потребе финансијских надлештава на њиховој територији, са посебном напоменом о квалитету земљишта и терена предвиђеном за подизање истих, њиховог положаја у односу на регулациону линију, као и специфичним климатским приликама које би диктирале употребу карактеристичног грађевинског материјала типичног за дато поднебље.¹³

Потреба за подизањем ове врсте објеката била је вишеструка. Државна надлештва са одсецима за катастар и финансијску контролу најчешће су била смештена у приватним зградама које су биле исувише тесне и неподесне за те потребе, а посебан проблем односио се и на нерентабилност плаћања изузетно високих кирија. Уколико су се налазиле у државним зградама, била је неопходна њихова замена и израда посебних пројеката, јер су тадашњи објекти били у трошном стању, са неодговарајућим хигијенским и сигурносним стандардима и потпуно неугледним и руинираним фасадама у односу на суседне објекте. У попису грађе налазе се извештаји Дравске финансијске дирекције са седиштем у Љубљани, Савске финансијске дирекције са седиштем у Загребу, Приморске финансијске дирекције са седиштем у Сплиту, Врбаске финансијске дирекције са седиштем у Бањалуци, Дринске финансијске дирекције са седиштем у

11 | Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, Ф1481.

12 | Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, збирка планова, план бр. 351.

13 | Архив Србије и Црне Горе, фонд 70 Министарства финансија КЈ, Ф5.

Сарајеву, Дунавске финансијске дирекције са седиштем у Новом Саду, Моравске финансијске дирекције са седиштем у Нишу, Зетске финансијске дирекције са седиштем у Подгорици и Вардарске финансијске дирекције са седиштем у Скопљу. Све дирекције су поднеле спискове места у којима је било неопходно подизање објеката за потребе финансијских начелства, са обезбеђеним замљиштима за подизање истих, њиховом унутрашњом организацијом, као и детаљним приказом већ постојећег стања. Чачански округ био је у надлежности Дринске финансијске дирекције са седиштем у Сарајеву, која је једина доставила непотпуни извештај са пописом места, уз напомену да ће остатак бити накнадно приложен. Нажалост, то није сачувано у грађи. Од докумената која се односе на рад Пореске управе у Чачку сачувани су само преписи који се односе на рад и снабдевање потребним инвентарским материјалом, како је назначено „ново-образоване катастарске управе у Чачку”, из 1935. године. У грађи се налази и жалба пореске управе са примедбом да не може свог послужитеља за одржавање просторија и снабдевање поштом давати катастарској управи, којој од дирекције налаже обезбеђивање посебне послуге за катастарску управу у Чачку.¹⁴

С обзиром да је одсек за катастар у Чачку био установљен већ 1935. године и да је био одвојен од пореске управе, те да је током 1939. године Министарство финансија издало наредбу за подизање зграда начелства у свим Бановинама, врло је могуће да је после 1939. наручен и пројекат за Финансијска надлештва у Чачку која би била обједињена једним објектом, што потврђује и време настајања пројекта (око 1941. године). У Архитектонском одељењу Министарства грађевина су у истом периоду, у време када је арх. Јездимир Денић био шеф одсека за Монументалне зграде и богомоље, израђивани и типски пројекти за објекте овакве намене. О томе сведоче и пројекти за Пореску финансијску и катастарску управу у варошицама Љубовији, Крупњу и Белановици (у близини Чачка) из 1942. године, а чија су извођења била предвиђена на најистакнутијем месту вароши, уз зграде Среског начелства, Суда и Поште. Да су пројектоване као типови, јасно се ишчитава на самим плановима где је накнадно уписивано место дате варошице.¹⁵ Како је Чачак касних тридесетих година био већ развијено место под чијом се надлежношћу налазила значајна околна територија, пројекат за Финансијска начелства израђен је као посебан пројекат којим је предвиђен репрезентативан објекат већих размера, а који је Јованка Бончић-Катеринић израдила у складу са естетским концепцијама типичним за позни период њене пројектантске праксе.

Пројекат за зграду Финансијских надлештва у Чачку изведен је као једноспратна грађевина, у којој су обједињена сва надлештва (пореска, катастарска и финансијска управа) којима је, имајући у виду њихову тесну

14 | Архив Србије и Црне Горе, фонд 70 Министарства финансија КЈ, Ф12/35.

15 | Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, збирка планова, планови бр. 353, 354.

везу, оваквом просторном организацијом била омогућена несметана међусобна кореспонденција. Основа зграде изведена је у неправилном облику, што је највероватније диктирао положај блока на предвиђеном градилишту. Главни улаз постављен је на средишњем делу фасаде у чијој је оси, у спратној зони, пројектован и дубоки правоугаони балкон. Унутрашња организација простора решена је врло функционално (задовољава све потребе намењених служби). Централни део објекта, у виду дугачког хола дужине око 20 метара, до кога је водио улазни вестибил, био је предвиђен за финансијску управу. Одељење за пореску управу пројектовано је у приземној зони, док су катастарска и финансијска управа делиле први спрат. Око овако постављеног главног централног простора распоређени сви остали помоћни, неопходни простори. У прегледној вези окренути ка уличној страни, раширени су и у дубину плаца. У левом крилу приземне зоне пројектоване су благајна и ликвидатура за коју је био одвојен посебан простор већих димензија, док су десно од улаза постављене канцеларије референата за таксе, течевину и кућарину, наспрам којих су у задњем делу изведене канцеларије референта за земљарину и рачунски одсек, као и просторија за служитеља и скупљача пореза. Просторија шефа пореске управе и архиве издвојене су у задњи део објекта, док су простори за егзекуцију постављени у самој дубини плаца. У спратној етажи постављена су одељења катастра и финансија, организована у складној симетрији са приземним делом објекта. Канцеларије за шефове катастарског и финансијског одсека пројектоване су са обе стране спратног балкона, а бочни простори остављени су за радне собе и велику цртаоницу на левом крилу уличног тракта, иза које је била смештена архива управе. Остале радне собе окренуте су ка дворишном тракту.

Функционалном организацијом основе и просторног распореда, Јованка Бончић-Катеринић успела је да обједини ове велике и веома значајне финансијске управе. Водећи рачуна о распореду и величини просторија, као и о њиховој сложеној функцији, зналачки је повезала општа одељења у приземној зони, која су на тај начин постала лако доступна свакодневним посетиоцима. Административни и персонални одсеци, благајна и бочни улаз на крајњем десном делу чеоне фасаде, као и извођење још једног улаза са стране зачеља, били су у функцији једноставне и прегледне комуникације. Ограничена дужином плаца, која је условила размере чеоне фасаде (33,10 м), просторну организацију ширила је у дубину грађевинског блока, чији је мирнији део, поштеђен од уличне вреве, био подесан за радне просторије. Централни простори за пореску, катастарску и финансијску управу добили су примат и величином и димензијама, док су око њих развијане остале канцеларије мањих површина, складно повезане и добро осветљене. Веће димензије подразумевале су и по функцији значајнија одељења: део за ликвидатуру, као и просторију цртаонице. Како је пројектом све било врло прецизно осмишљено и подређено успешном извођењу намењених послова, претпоставља се да је Јованка Бончић-Катеринић и за архиве предвидела најсавременије стандарде (изолација од пожара и влаге),

јер је и њихове просторије повукла у доњи план. Сам улаз у објекат замислила је у виду финог вестибила (3,30 x 3,30 m), док су просторије руководећих и надређених смишљено постављене у спратној зони, бочно од балкона.

Фасадно платно изведено у форми дугачког правоугаоног блока разбила је уједначеним двоетажним низом прозорских отвора. У средишњем делу поставила је главни улаз и спратни балкон у његовој оси. Улаз је назначила репрезентативно: прилазним степеништем га је, троделно рашчлањеног са два ступца, повукла у дубину. Бочно од улаза симетрично је развила уске двоетажне вертикале од по пет симетрично концентрисаних правоугаоних прозорских отвора које је међусобно раздвојила витким плитко фугованим пиластрима, а међуспратну зону назначила је плошним парапетним пољима. На самим бочним крајевима, на оба краја фасаде, поставила је по један једноставан прозорски отвор, као и још један ниско постављен улаз на крајњем десном делу. У најнижој зони пробијен је низ мањих подрумских отвора. Главна површина фасадног платна са по пет двоетажних прозорских осовина постављених са обе стране главног улаза, носилац је фасадног композиционог решења и благо је повучена у поље. У поткровној зони се налази једноставан венац.

Пројекат за зграду Финансијских надлештава у Чачку Јованка Бончић-Катеринић извела је у прелазном академско-модернистичком градитељском маниру, чије се градитељске концепције огледају и на осталим пројектима које је израдила у последњој деценији своје градитељске праксе. Њена два велика пројекта изведена у Београду током тридесетих година 20. века – зграда Женске учитељске школе (1932–1934) и зграда Ветеринарског факултета (1939) – оличење су новоусвојене градитељске политике, коју је остваривала на великим равним зидним површинама пробијајући их уједначеним низовима прозорских осовина без имало украса. Асоцијација на академски начин компоновања фасада огледала се у евентуалној употреби кордонског венца који дели фасаду по вертикали или плитко канелираним зидним партијама, у зависности од самог пројекта. Готово све објекте у позном периоду своје пројектантске праксе извела је једнако решеним улазним партијама, са упадљивим равним модернистички обликованим бетонским надстрешницама.

Чачански пројекат прилагодила је намени, месту и величини. Композицију модернистички замишљеног главног зидног платна ублажила је употребом кордонског венца и традиционалном кровном конструкцијом. Масивност и компактност зидних маса оживела је правилним низовима прозорских отвора једноставног правоугаоног облика. Главну уличну двоетажну фасадну зону акцентovala је вертикалним постављањем прозорских осовина и међусобно раздвојеним плитким фугама у вертикалној оси, док је међуспратне површине оставила плошне. Општи вертикализам наметнут целокупним габаритом, додатно појачан развијеним низом монотоних отвора у свим етажама уличног блока, разбила је у централном делу фасадног платна постављањем истуреног спратног балкона и трокрилном улазном партијом повученом у поље степенишним прилазом.

Модернистички начин обликовања наглашен је поједностављеним архитектонским изразом и једноставним плоским фасадним површинама са уједначеним низом прозорских осовина, док је постулате академске архитектуре задржала у подели на зоне и издвајањем јаким кордонских венаца. У унутрашњој организацији простора задржала је академску концепцију подужно развијене основе објекта са двотрактним системом просторне организације као одјека крутог, али провереног академског шаблона у обликовању унутрашњег распореда простора.

Како не раположемо поузданим подацима о наручивању овог пројекта, не можемо са сигурношћу тврдити где је било предвиђено његово извођење. Судајући по самом пројекту и његовој намени, највероватније да је за његово подизање био разервисан део који је обухватао најрепрезентативнију градску целину и централни део градског језгра. Његова посебност и значај огледају се и у чињеници да није наручен шематски, по већ изведеним типским плановима који су за ове сврхе израђивани у Архитектонском одељењу Министарства грађевина, већ је његово извођење наручено посебно израђеним планом. Подизање зграде Финансијског надлештва у Чачку вероватно је омео рат, а послератна градитељска политика развијала се путем знатно другачије градитељске идеологије и организације.

У светлу недовољно истражене делатности ове значајне и продуктивне жене архитектке, као и због недостатака прецизних података који би јасније истакли и употпунили њен вишедеценијски рад, пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку представља значајан прилог проучавању њеног градитељског опуса, посебно осветљавајући његов познији период. Сви њени пројекти, почев од најранијих планова за основе школе у Краљевини, преко репрезентативних остварења водећих објеката у Бањи Ковиљачи и банских зграда у Бањалуци, изведених са јасном реминисценцијом на националну градитељску традицију, па све до последњих дела (зграде Женске учитељске школе и Ветеринарског факултета у Београду), пројектованих у духу савремених модернистичких схватања, представљају живописну слику развоја српске међуратне архитектуре, чији је истакнути део и сама била.

**Project for the Building of Financial Government
Offices in Cacak**

The project for the building of Financial Government Offices in Cacak was worked out based on the plans of the architect Jovanka Boncic-Katerinic. As she was the fourth women with the diploma of an architect in Serbia and the first woman with the diploma of an architect at German University in Darmstadt, Jovanka Boncic-Katerinic was one of the most prominent names in Serbian architecture in the period between the two Wars. The exact time of completing the project is not known as well as its place in the urban structure of Cacak, but as it was an important public object of special purpose and content it was probably the very centre of the town's core which is also confirmed by its representative form. The project was probably carried out during 1941 and it was specially ordered, which also makes it different from other typically designed objects of the same public purposes for tax, cadastre and financial administrations. It is characterized by all features typical for the late period of her project work where intervening of already testified academic and largely accepted modern way of creating façades and interior arrangement of space can be seen.

As building opus of Jovanka Boncic-Katerinic has not been completely researched, the project for the Building of Financial Government Offices in Cacak represents a significant supplement to its completion, especially enlightening the late period of her project work.

Djurdjija BOROBNJAK

Le projet pour le bâtiment des Bureaux financiers à Cacak

Le projet pour le bâtiment des Bureaux financiers à Cacak fut exécuté d'après les plans de l'architecte Jovanka Boncic-Katerinic. En tant que quatrième femme titulaire du diplôme d'architecte dans un milieu serbe, et première avec un diplôme d'architecte à l'Université allemande à Darmstadt, Jovanka Boncic-Katerinic caractérise un des noms les plus éminents de l'architecture serbe de la période d'entre-guerre. Le moment précis de l'exécution du projet n'est pas exactement connu, ainsi que son emplacement prévu dans la structure urbaine de Cacak, mais d'après son importance, comme construction publique d'intérêt et de contenu spécifique, son édification fut probablement prévue dans le noyau le plus étroit de la ville, à ce que mène aussi sa forme représentative. Le projet fut selon toute probabilité exécuté durant l'année 1941, comme spécialement commandé, ce qui le dégage également parmi une multitude d'autres planifiés typés pour l'installation du fisc, de l'administration cadastrale et financière. Il a été élaboré avec les particularités caractéristiques pour la période tardive de son expérience architecturale sur lequel sont visibles toutes les interférences de la manière académique vérifiée de composition des façades et de la disposition intérieure de l'espace et de celle moderniste grandement adoptée.

Comme l'opus de construction de Jovanka Boncic-Katerinic ne fut au complet examiné, le projet pour le bâtiment des Bureaux financiers à Cacak représente une contribution d'importance à son complètement, illuminant particulièrement la période tardive de son expérience architecturale.

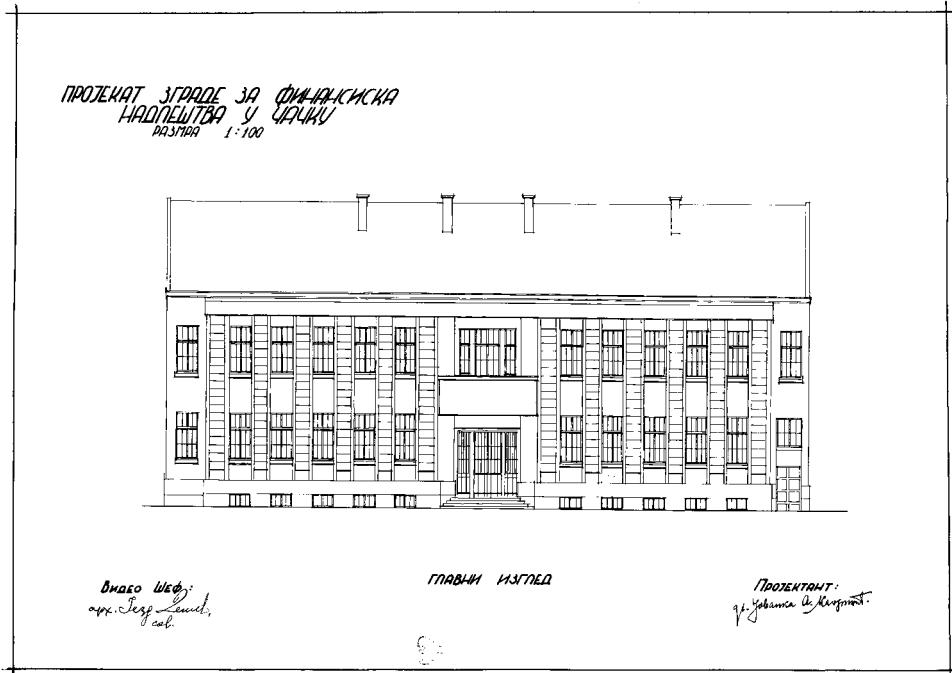
Djurđjija BOROVNJAK

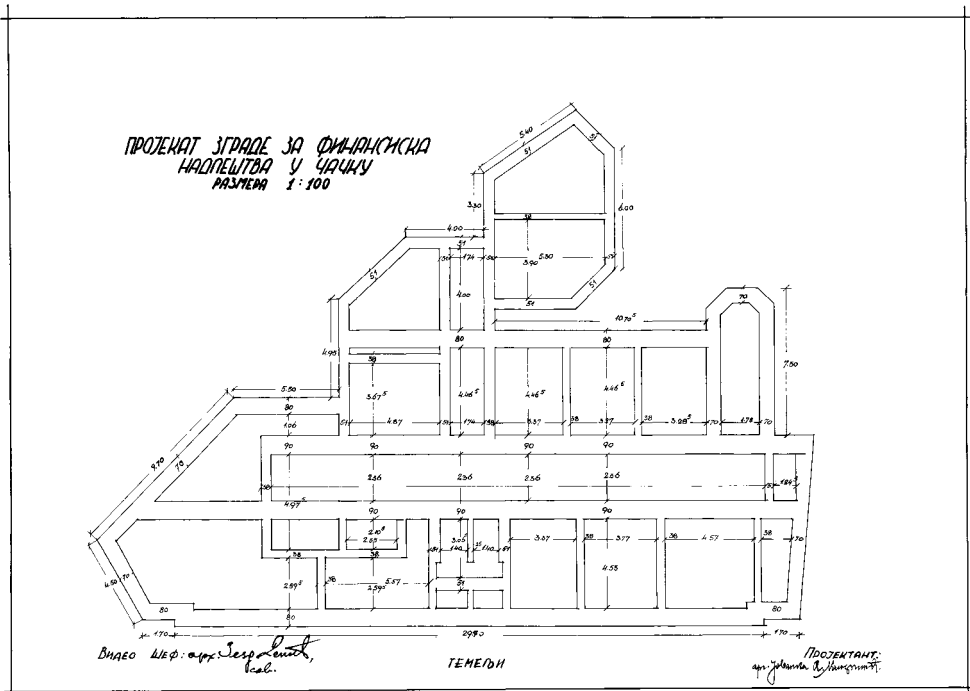
*Сл. 1 Архитектонско одељење Министарства грађевина
(седе у првом реду: арх. Момир Коруновић, први с лева; арх. Николај Краснов, трећи с лева; до
њега арх. Јованка Бончић-Катеринић)*

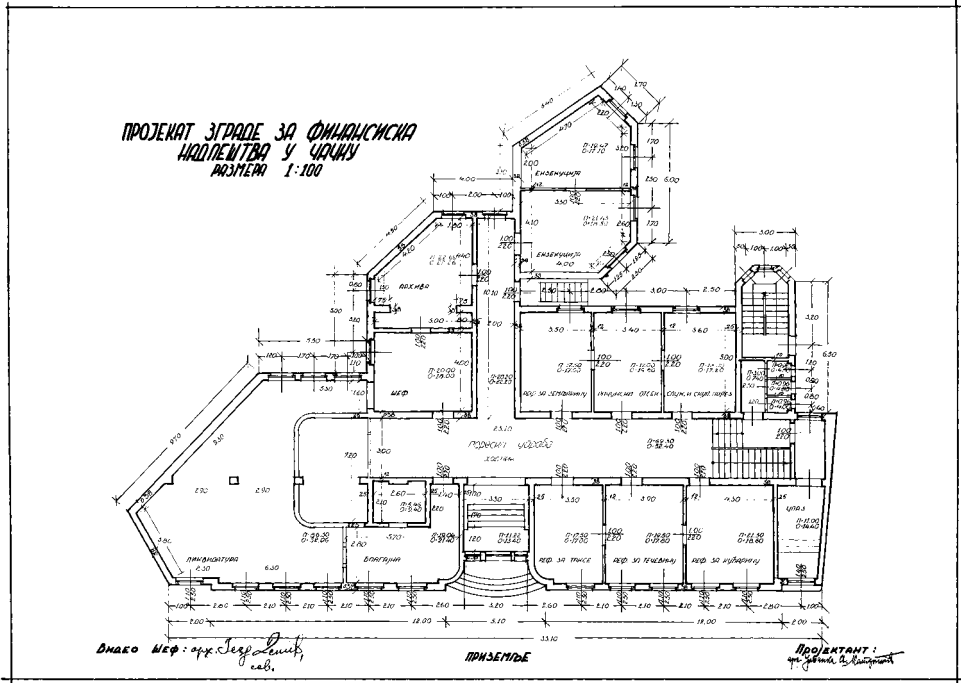
*Сл. 2 Први ред (с лева на десно): арх. Војин Симић, арх. Николај Краснов, арх. Јованка Бончић-
Катеринић Други ред (с лева на десно): арх. Даница Којић, арх. Рада Миливојевић, арх. Јездимир
Денић, арх. Даница Новаковић (1925)*

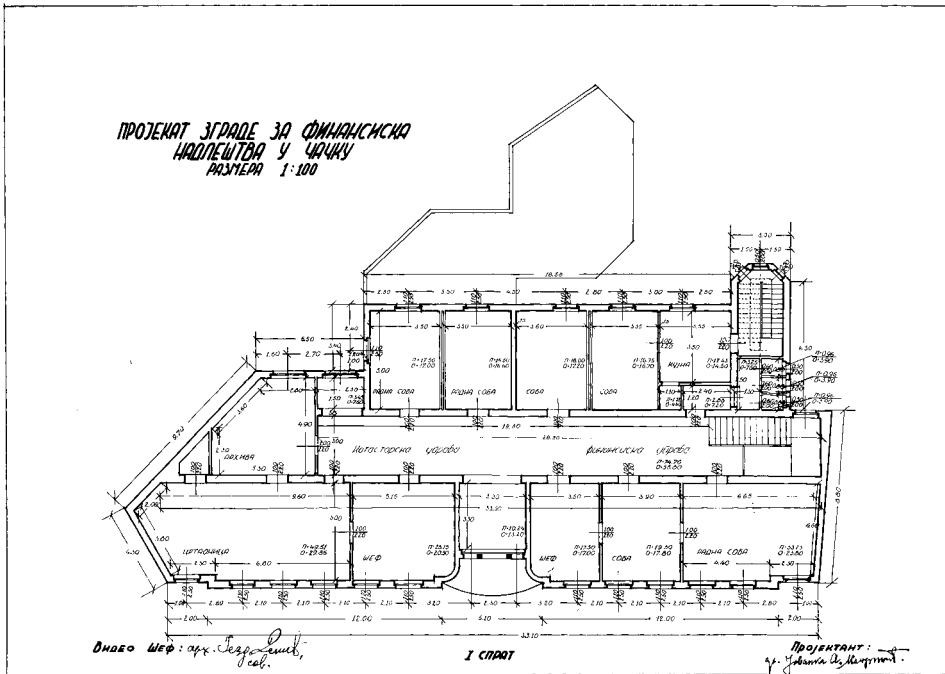
Сл. 3 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, главна фасада, цртеж

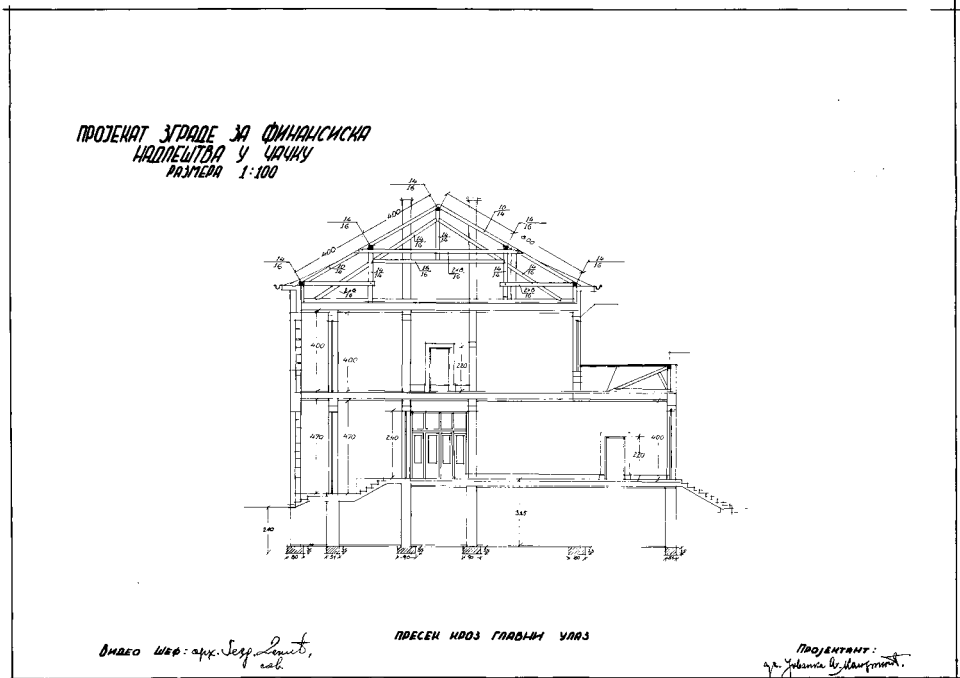
Сл. 4 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, темељи

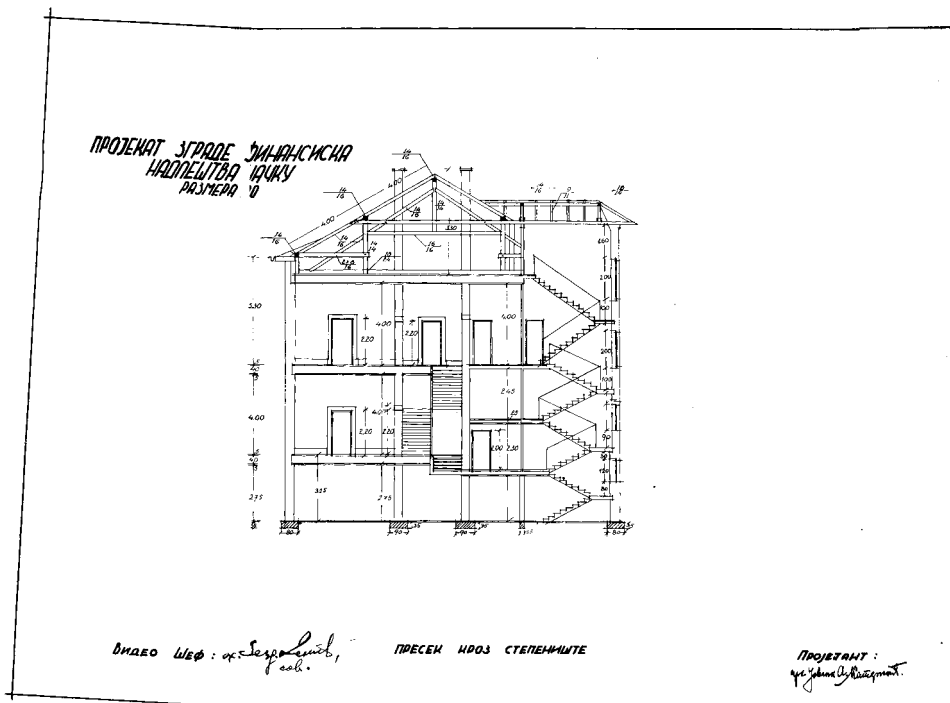
Сл. 5 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, основа приземља

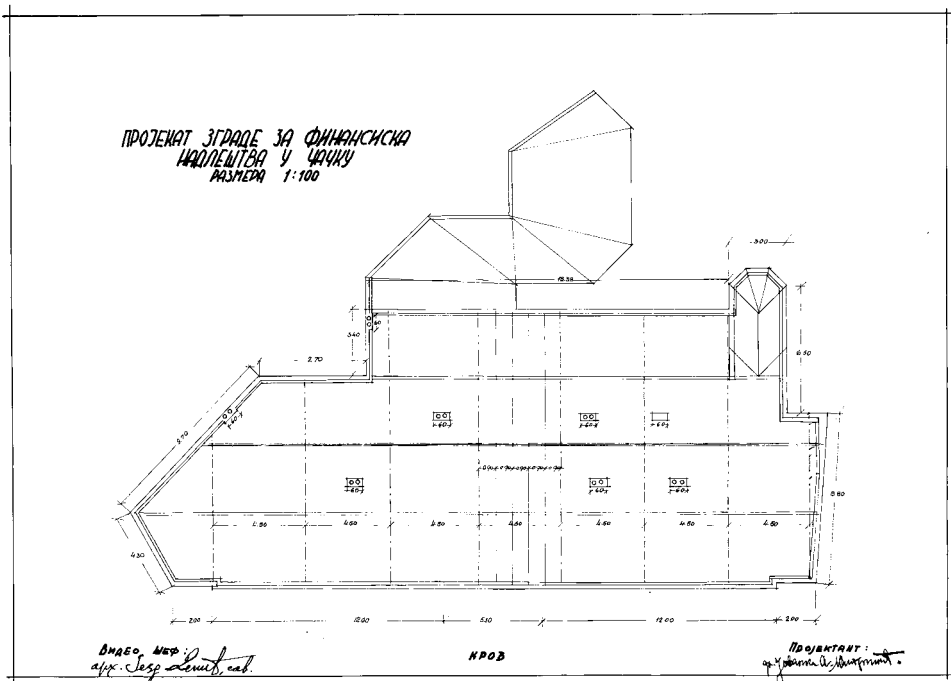
Сл. 6 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, основа првог спрата

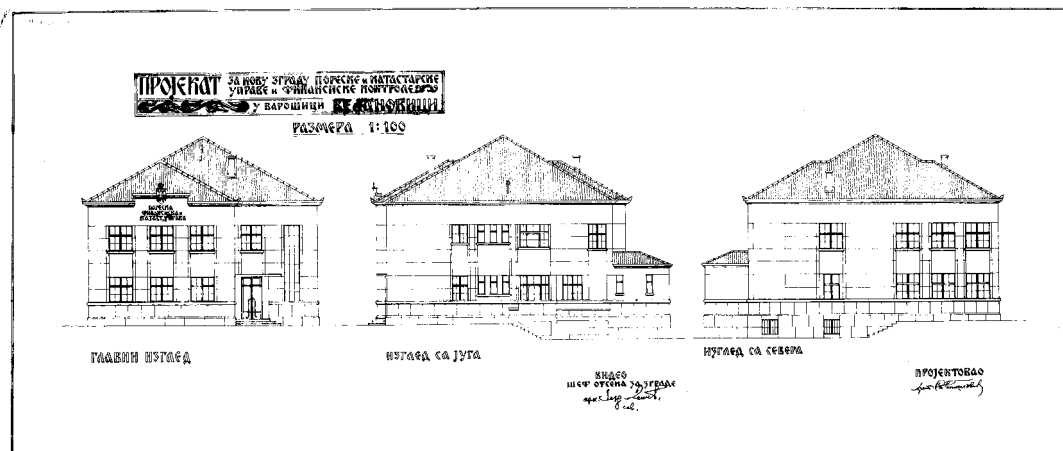
Сл. 7 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, пресек кроз главни улаз

Сл. 8 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, пресек кроз степениште

Сл. 9 Пројекат зграде за Финансијска надлештва у Чачку, основа кровне конструкције

Сл. 10 Пројекат за зграду пореске и катастарске управе и финансијске контроле у Белановици

Сл. 11 Женска учитељска школа у Београду, детаљ главне фасаде

Порекло илустрација:

- Сл. 1-2 Фото-документација заоставштине архитекте Јездимира Денића
- Сл. 3-9 Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, збирка планова, план бр. 351
- Сл. 10 Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, збирка планова, план бр. 353
- Сл. 11 Архив Србије и Црне Горе, фонд 62 Министарства грађевина КЈ, Ф 1463